

KAJ LAHKO STORIMO SAMI ZA PREPREČEVANJE IN BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB?

LOGARSKA DOLINA – SOLČAVSKO

CENTER RINKA, ZAVOD ZA TURIZEM IN TRAJNOSTNI RAZVOJ SOLČAVSKEGA
SOLČAVA 29, 3335 SOLČAVA

TEL.: +386 3 839 07 10, E-MAIL: INFO@SOLCAVSKO.INFO

NASVETI TURISTIČNE DESTINACIJE LOGARSKA DOLINA – SOLČAVSKO: KAKO LAHKO SAMI BLAŽIMO PODNEBNE SPREMEMBE?

Spoštovani domačini in obiskovalci destinacije Logarska dolina – Solčavsko!

Že dolgo vrsto let dajete velik, izjemno pomemben prispevek k turistični podobi in razvoju naše destinacije Logarska dolina – Solčavsko. Obiskovalci spoznavate naše kulturne in naravne znamenitosti, lokalno kulinariko, našo identiteto, tradicijo in kulturo.

Turistična destinacija Logarska dolina - Solčavsko je harmonija treh alpskih dolin, ki se razprostira ob meji med Slovenijo in Avstrijo, v povirju reke Savinje v Zgornji Savinjski dolini, v naročju Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank. Vodi nas skozi bisere narave z dih jemajočimi razgledi na vrtoglave vršace in prelestne doline, ob tem pa nam odkriva zgodbe sobivanja neokrnjene narave in človeške ustvarjalnosti. Solčavsko tvorijo vas Solčava in naselje Podolševa ter tri vzporedne alpske, ledeniško preoblikovane doline, ki so med najlepšimi v celotnem alpskem prostoru. To so najbolj prepoznavna in najpogosteje upodobljena Logarska dolina ter malo manj znani, a nič manj izjemni in edinstveni dolini Robanov kot in Matkov kot. Logarska dolina in Robanov kot sta zaradi svoje izjemnosti posebej varovana in razglašena za krajinski park, skupaj z Naturo 2000 pa varovano območje narave predstavlja kar 80 odstotkov površine Solčavskega.

Podnebne spremembe, ki smo jim priča, predstavljajo globalni problem in vsi smo dolžni, da zmanjšujemo izpust toplogrednih plinov v atmosfero. V letu 2023 smo tudi na našem območju bili priča posledicam podnebnih sprememb, saj so nas prizadele številne naravne ujme, od vetrolomov do uničujoče poplave, ki se je zgodila 4. avgusta 2024 in se v jeseni še ponovila. Sprožili so se tudi številni zemeljski plazovi. Škoda, ki je nastala zaradi teh naravnih ujem je bila ogromna, tako na javni infrastrukturi, kot na bivanjskih in gospodarskih objektih. Tudi življenje ljudi so bila ogrožena. Iz te izkušnje smo se vsi nekaj naučili, tako domačini, kot turisti, ki so v tistem času bivali v naši destinaciji.

Vsak izmed nas lahko prispeva - z majhnimi dejanji lahko skupaj ohranimo naš planet zelen.

V nadaljevanju smo za vas pripravili enostavne namige, s katerimi boste privarčevali in zmanjšali svoj ogljični odtis.

Hvala, ker pomagate varovati naš planet!

Center Rinka, Javni zavod za turizem in trajnostni razvoj

OKOLJU PRIJAZEN PREVOZ

→ Izberite avto z manjšimi izpusti CO2

→ Namigi za učinkovito vožnjo:

- Avto uporabljajte čim manjkrat.
- Vozite v pravi prestavi: če vozite v prenizki prestavi, zapravljate gorivo.
- Vozite s čimbolj konstantno hitrostjo (s kombinacijo hitrega pospeševanja in zaviranja je poraba goriva večja).
- Zmanjšajte čas delovanja motorja, ko avto stoji na mestu: večina avtomobilov ne potrebuje ogrevanja pred vožnjo. Ugasnite motor, če stojite dlje, kot gori rdeča lučja na semaforju.
- Ne vozite prehitro: poraba goriva je najbolj optimalna pri 90 km/h. Če povečate hitrost na 110 km/h, se poraba poveča za 25 %.
- Zmanjšajte upor zraka: dodatki na zunanji strani avtomobila (podaljšek strehe, prtljažnik, "spoljerji" pa tudi odprto okno) povzročajo dodaten upor in s tem povečano porabo goriva – pri večjih hitrostih tudi do 20 %.
- Redno pregledujte zračni tlak v pnevmatikah: napolnite jih do vrednosti, ki jo priporoča proizvajalec. Pripomogli boste k zmanjšani porabi goriva in daljši življenjski dobi pnevmatik.
- Preudarno uporabljajte klimatsko napravo, ki lahko porabi tudi okoli 10 % več goriva. Vendar pa pri 80 km/h raje vključite klimo, saj odprto okno poveča zračni upor.
- Razbremenite avtomobil težkih bremen, če jih ne uporabljate.
- Redno vzdržujte svoje vozilo in uporabljajte gorivo, ki je za vozilo predpisano.

→ Življenje brez avtomobila

→ Izogibajte se letalskim prevozom

→ Po destinaciji se gibajte peš ali se vozite s kolesom. Koristite javni prevoz, kolikor vam je to omogočeno.

OKOLJU PRIJAZNE PREHRANSKE NAVADE

- **Kupujte rastlinsko, lokalno in ekološko pridelano (sezonsko) hrano!** Pridelana naj bo največ 150 km od mesta bivanja.
- **Opustite oziroma zmanjšajte uživanje mesa in mlečnih izdelkov.** Za pridelavo hrane rastlinskega porekla so potrebne manjše kmetijske površine, kar pomeni manj deforestacije oziroma razpoložljivost tal za ponovno zaraščanje, ki lahko predstavlja pomemben, čeprav začasen ponor CO₂. Zmanjšanje porabe hrane živalskega porekla je pomembno tudi zaradi vpliva na zdravje in na pričakovano življenjsko dobo.
- **Znižajte količino odpadne hrane** in kupujte le toliko, kot res potrebujete. Glede na zadnje statistične podatke je v Sloveniji v 2017 nastalo skoraj 131.800 ton odpadne hrane ali povprečno 64 kg na prebivalca. Polovico odpadne hrane so proizvedla gospodinjstva. Poleg tega je 38 % odpadne hrane še vedno užitne; razlog gre torej pripisati predvsem preveliki potrošnji.

KAKO ZMANJŠATI PORABO ELEKTRIČNE ENERGIJE?

- **Izberite varčne žarnice**
Standardne žarnice porabijo 90 % električne energije za segrevanje, nove »spiralne« žarnice pa so 75 % bolj učinkovite. Primerjajte njeno svetlost (merjena v luksih) z najnižjo porabo energije (merjeno v vatih) (www.soslightbulbs.com).
- **Popolnoma izključite elektronske naprave**
Kadar ne uporabljate elektronskih naprav (TV sprejemnike, audio stereo naprave...) jih izključite. Ne pustite jih v stanju pripravljenosti (stand by), ko še gori katera od lučk. Naprava v stanju pripravljenosti še vedno porablja 30 % energije glede na stanje delovanja. Tudi mit, da morajo računalniki ostati prižgani čez noč, ne drži. Ugašajte tudi računalniški monitor.
- **Zmanjšajte uporabo sušilca perila.** Tudi v zimskem času perilo sušite v prostoru za sušenje
- **Perilo perite pri nižji temperaturi**
- **Izberite električne naprave z oznako A+++**

OGREVANJE STANOVANJA IN VODE

- **Termostat nastavite na nižjo temperaturo**, ko vas dlje časa ni doma (služba, ponoči)
Preizkusite, katera temperatura vaši družini najbolj ustreza – nočna tudi pod 17°C, nekateri priporočajo tudi 15°C (dnevna okoli 21°C). Če na znižate temperaturo iz 22°C na 20°C, prihranite 12 % energije. V ogrevanem stanovanju vsaka stopinja nad 20°C pomeni do 6 % večjo porabo energije, torej posledično tudi višji strošek. Ne zastiranje ogrevalnih teles: to poveča porabo energije tudi do 10 % in zapravlja energijo, zato priporočamo, da zavese segajo le do nivoja ogreval.
- **Temperaturo na termostatu bojlerja nastavi na nižjo vrednost**
Za segrevanje vode porabimo 20 % energije celotnega gospodinjstva – vodni grelec vzdržuje temperaturo vode tudi, če vode ne uporabljamo. Ob zamenjavi bojlerja izberite bolj učinkovitega.

NEPOTROŠNIŠKI NAČIN ŽIVLJENJA

- **Najprej se vprašajte, ali stvar res potrebujete.**
- **Kupujte stvari, ki trajajo dlje.**
- Kupujte izdelke proizvajalcev in trgovcev, ki delujejo v smeri **zmanjševanja emisij TGP** in drugih onesnaževal ter jih na ta način podpirajte.
- Razmislite, ali se lahko oskrbite kako drugače kot z nakupom. Nakup materialnih dobrin in posedovanje (lastnina) namreč nista edina načina oskrbe z dobrinami! **Souporabljamo, izmenjujemo, ponovno uporabljamo in izposojamo si lahko tako rekoč vse:** obleke, igrače, avtomobil, kolo, orodje, hrano, semena, knjige, športne, glasbene in gospodinjske pripomočke...

ZMANJŠAJ. PONOVRNO UPORABI. LOČUJ.

Prvo vodilo naj bo, da se **količina proizvedenih odpadkov zmanjša**. Že z malimi spremembami pri nakupovanju lahko precej zmanjšate količino odpadkov, ki jih proizvedete doma in okoli doma.

Izogibajte se nakupovanju nepotrebnih stvari (in s tem nepotrebnim odpadkom); če nekaj le redko potrebujete, si to raje izposodite ali delite nakup z nekom drugim.

Kupujte izdelke, ki jih lahko ponovno uporabite. Tako se na primer odločite za nakup polnilnih baterij namesto navadnih ali pa izberite izdelke v steklenih kozarcih namesto v plastičnih. Morda se količina proizvedenih odpadkov v obeh primerih ne sliši ravno velika, pa vendar je bolje izbrati alternativo, ki se lahko ponovno uporabi.

Ko se stvar pokvari, jo **raje popravite kot pa zavržite**. Na ta način se prihrani energija, surovine, pa še manj je obremenjevanja okolja z odpadki.

Izbirajte izdelke, ki so prodajani s **čim manj embalaže**, saj na ta način manj odpadne embalaže pristane v vaših smeteh. Če določene izdelke uporabljate redno, kupite večjo količino naenkrat (na rinfuzo) in se tako izognite kupovanju manjših količin. Na ta način boste prihranili finančno, poleg tega pa boste zmanjšali količino odpadkov.

Če česa ne potrebujete več, stvar raje **podarite nekemu**, ki jo potrebuje.

Prav tako ne pozabite, da lahko veliko večino izdelkov, ki jih morda vidite kot odpadke, **ponovno uporabite**. Stvari, ki so namenjene na smetišče, tako ponovno uporabite za kak drug namen. Na spletu obstaja mnogo predlogov, kako raznovrstnim že uporabljenim izdelkom pričarate novo življenje. Za slovenske predloge si poglejte stran Manj smeti, manj skrbi.

Nenazadnje, **odpadke ločeno odlagajte**. Tako se prihrani energijo, ki bi se sicer porabila za proizvodnjo novih izdelkov iz surovin; poleg tega pa se zniža potreba po izkoriščanju naravnih virov. Z recikliranjem prav tako zmanjšujemo število že obstoječih odlagališč odpadkov in znižujemo potrebo po odprtju novih.

KJE SO V ZGODBI ZMANJŠEVANJA IZPUSTOV IZ PROMETA DESTINACIJE?

Vloga turističnih destinacij je prav tako velika in pomembna kot vloga ostalih deležnikov, saj predstavljajo povezavo med državno ravniyo in ponudbo, ki jo hkrati tudi soustvarjajo. Ključno je, da se preko destinacijskih organizacij, ob tesnem sodelovanju z lokalno oz. regionalno samoupravo, v prakso prevajajo zamisli in usmeritve državnih politik.

- Na drugi strani pa lahko **destinacije z lastno razvojno politiko izrazito pripomorejo k dvigu kakovosti življenja domačinov in gostov v okolju, kjer delujejo, med drugim tudi na način, da (so)ustvarjajo ponudbo oz. spodbujajo ponudnike in jim pomagajo v smeri nizkoogljičnih prizadevanj.**

V smislu zelene mobilnosti so na razpolago klasični in že večkrat preverjeni ukrepi: **prilagajanje razmeram in zahtevam e-mobilnosti s postavitvijo e-polnilnic, ozaveščanje domačinov in turistov o pomenu trajnostne mobilnosti**, spodbujanje in nagrajevanje dobrih praks, npr. turistov, ki prispejo na trajnostni način (z javnim prevozom, kolesom ...), postavljanje vzora in standardov (e-vozni park na zeleno energijo), **oblikovanje produktov in prireditev s skrbjo za zeleno mobilnost**, pametno načrtovanje prometa na destinaciji, spodbujanje in pomoč ponudnikom v prizadevanjih za zelene oblike mobilnosti ...

KAJ LAHKO ZA ZNIŽANJE OGLJIČNEGA ODTISA IZ PROMETA NAREDIJO TURISTIČNI PONUDNIKI?

Turistični ponudniki v neposrednem stiku z gosti v prvi vrsti **komunicirajo svoje vrednote in postavljajo zgled trajnostnega delovanja.**

- Z namenom spodbujanja trajnostne mobilnosti in zniževanja ogljičnega odtisa iz prometa lahko svoje **goste nagovarjajo** (npr. tudi s popusti konkretno spodbudijo) k **izbiri trajnostnih oblik prevoza za prihod na destinacijo, gostom ponudijo možnosti zelene energije za polnjenje njihovih prevoznih sredstev** (e-avtomobilov, e-koles ...) in možnosti za ustrezno hrambo ter morebitni servis precej dragocenih dobrin.

Ovisno od velikosti ponudnika lahko **trajnostno mobilnost naslavljajo tudi z interno politiko poslovanja**: od uporabe e-oblik mobilnosti, spodbujanja trajnostnih službenih poti, uporabo javnega prevoza na delo/z dela in za službene namene, uporabo možnosti elektronskega poslovanja in sestankovanja ter s tem zmanjšanje odtisa na račun mobilnosti.

Politika poslovanja predstavlja zgled tako gostom kot domačinom, ki na ta način morda spremenijo mišljenje in navade ter posnemajo dobre prakse.

Med pomembne možnosti napredka tudi na področju zniževanja ogljičnega odtisa iz naslova prevoza/mobilnosti uvrščamo **trajnostne certifikate, standarde, protokole in druge oblike dokazovanja kakovosti**, ki pa ob tem služijo predvsem izboljšavam šibkih točk ponudnika in ga usmerjajo k napredku na vseh področjih trajnostnega razvoja, tudi mobilnosti.

Center Rinka, Javni zavod za turizem in trajnostni razvoj

Solčava, 2023 / 2024

Viri: Umanotera, Union of Concerned Scientists, STO